

9. Koch H. A.: „Fliegen als Überträger von Dermatophyten”. Sonderdruck aus Der Hautarzt (Berlin), 15, s. 365—366, (1964).
10. Lindau H.: „Ekto und Endomykosen bei Zootieren in der Zootierpraxis”, A. G. Zoologischer Garten Köln, s. 1—19.
11. Łożkin K. J.: Wietierinaria, s. 50, (1955).
12. Noskov A. J.: Wietierinaria, s. 27—37 (1962).
13. Ožegović L.: Dtsch. tierärztl. Wschr., 71, (1964).
14. Ožegović L., Grün E. J.: Wien. tierärztl. Mschr., 50, s. 1038—1044, (1963).
15. Rieth H., El-Fiki A. Y.: Berl. Tierärztl. Wschr., 72, s. 201—203, (1959).
16. Uvarov O.: Vet. Rec., s. 258—262, (1961).

Adres autora: dr Franciszek Kamyszek, Poznań, 7, ul. Głogowska 168 m. 3.

Камышек Ф. — Терапевтические опыты по борьбе с трихофитией крупного рогатого скота.

Автор лечил 53 быка пораженных трихофитией вызванной *Trichophyton crateriforme*. Среди препаратов применяемых для борьбы с ограниченными или расширяющимися очагами стригущего микоза самой лучшей оказалась смесь молочной кислоты и йодной настойки (2:1). В лечении ограниченных очагов хорошие результаты получались тоже при применении мази из серы, соляной кислоты, медного купороса, креолина и парафина.

Kamyszek F. — Therapeutic experience in combatting balding mycosis in cattle.

The author treated 53 bulls affected with mange caused by *Trichophyton crateriforme*. Among the drugs used to treat both the diffuse mycosis and the limited foci of infection the best was a mixture of

lactic acid and tincture of iodine (2:1). In treating limited foci, good results were obtained using an ointment containing: sulphur, hydrochloric acid, copper sulphate, creolin and paraffin oil.

Kamyszek F. — Expériment thérapeutiques pendant le traitement de la trichophytie chez les bovins.

L'auteur traita 53 taureaux atteints de trichophytie causée par *Trichophyton crateriforme*.

Parmi les médicaments appliqués le mélange d'acide lactique et de liquide d'iode s'avéra le plus effectif dans le traitement de la mycose diffuse de même que des foyers limités. Dans le traitement des foyers limités on obtint de bons résultats en appliquant une pommade, contenant du soufre, de l'acide hydrochlorique, du sulphate de cuivre, de la créoline et de l'huile de paraffine.

Kamyszek F. — Therapeutische Experimente bei der Bekämpfung von Herpes tonsurans beim Rind.

Vom Verfasser wurden 53 mit *Trichophyton crateriforme* behaftete Bullen behandelt.

Unter den zur Bekämpfung sowohl der diffusen Form wie auch der circumskripten Krankheitsherde benützten Heilmittel hat sich als beste erwiesen eine Mischung von Milchsäure und Jodtinktur (2:1). Bei der Behandlung der begrenzten Herde, wurden gute Ergebnisse mit folgend zusammengesetzten Linimentum: Salzsäure, Kupfersulfat, Kreolin und Paraffinöl, erzielt.

NOTATY Z PRAKTYKI

TADEUSZ HAREMSKI

Leszno

COLI-ENTEROTOKSEMIA PROSIĄT W POWIECIE LESZCZYŃSKIM

W ciągu 1964 r. służba weterynaryjna powiatu leszczyńskiego prowadziła szczegółową analizę i statystykę przyczyn zachorowań i padania trzody chlewnej ze szczególnym uwzględnieniem enterotoksemii prosiąt. W celu zarejestrowania możliwie dużej ilości przypadków chorobowych trzody chlewnej i uzyskania danych, odpowiadających rzeczywistości stanowi rzeczy wydano łącznie ze służbą hodowlaną oraz Związkiem Producentów Trzody Chlewnej szereg specjalnych zarządzeń, zapewniających w stopniu maksymalnym zgłaszalność zachorowań i padnięć świń.

Ze wszystkich zagród zebrano dane, dotyczące plenności macior oraz ilości urodzonych i odchowanych prosiąt. W wszystkich zgłoszonych przypadkach padnięć świń przeprowadzono badanie sekcyjne i w szerokim zakresie uwzględniono wyniki badań bakteriologicznych WZHW w Poznaniu.

Łoś świń w powiecie na dzień 6 czerwca 1964 r. (dane ze spisu rolnego) wynosiła 50.208, z tego w gospodarstwach uspołecznionych było 8.753 świń, w tym macior 3.982. Przeciwnie w ciągu roku uzyskano od jednej maciory 15 sztuk żywych prosiąt. W zależności od wieku upadki wśród prosiąt kształtowały się następująco:

W okresie pierwszych 7 dni życia padło łącznie 2.399 prosiąt, przy czym przyczyny upadków były następujące:

bezmleczność macior	921	prosiąt
zaduszenie przez maciory	730	„
kolibakterioza	641	„
inne przyczyny	107	„

Od 7 dnia życia do odsadzenia od ssania padło łącznie 1.474 prosiąt a to z powodu:

krwotocznego zapalenia jelit i żołądka *)	646	prosiąt
coli-enterotoksemii	339	„
niedokrwistości	296	„
innych	193	„

Upadki warchlaków i sztuk starszych wyniosły 1.629 sztuk. Przyczyny były następujące:

krwotoczne zapalenie żołądka i jelit *)	416	prosiąt
enzootyczna bronchopneumonia prosiąt (czyli tzw. grypa prosiąt)	376	„
coli-enterotoksemia	381	„
salmoneloza	121	„
kolibakterioza	96	„
zakaźne zanikowe zapalenie nosa	38	„
różycza	21	„
choroby niezakaźne	180	„

Przytoczone wyżej dane nie dotyczą ubojów z konieczności.

Statystyka strat z powodu choroby obrzękowej (coli-enterotoksemii), w związku z niezupełnie wyjaśnioną etiologią i patogenezą tej jednostki chorobowej obejmuje wyłącznie przypadki, oparte przede wszystkim na diagnozie klinicznej, uzupełnionej badaniami sekcyjnymi i bakteriologicznymi. Można przypuszczać, że przypadki tej choroby o mniej typowych objawach klinicznych zostały włączone do innej grupy chorób.

Z pierwszymi zachorowaniami, zresztą nielicznymi, na chorobę obrzękową zetknięto się na terenie tego powiatu w 1959 r. W latach następnych obserwowano coraz liczniejsze przypadki tej choroby, która z uwagi na dużą śmiertelność powoduje dotkliwe straty w hodowli świń. W r. 1964 na chorobę obrzękową zachorowało 1.516 świń, z tego padło 720 sztuk, tj. ok. 47%. W ogólnym bilansie padnięć straty z tytułu choroby obrzękowej wyniosły ok. 13%.

*) Należy sądzić, że w rubryce tej autor umieścił wszystkie przypadki zmian zapalnych w żołądku i jelit o trudnej do ustalenia etiologii (przyp. red.).

Z własnych obserwacji wynika, że schorzenie występuje najczęściej u świń dobrze żywionych, rzadziej w warunkach głodowych. Chorują i padają w pierwszej kolejności dobrze rozwinięte i cechujące się szczególnie dobrym apetytem prosięta. Najczęściej chorują prosięta i warchlaki w wieku od 5 do 13 tygodni, nie stwierdzono natomiast zachorowań u świń powyżej 5 miesięcy. W chlewniach PGR i spółdzielniach produkcyjnych schorzenie występuje sporadycznie.

Często obserwuje się zachorowania u starszych prosiąt żywionych tradycyjnie dużymi dawkami ziemiaków i śrut zbożowych jak też u sztuk, żywionych przemysłowymi mieszankami paszowymi. Bardzo często chorują prosięta zakupione świeżo na targu, których warunki życiowe ulegają gwałtownej zmianie. Nie zaobserwowano nawrotu choroby u ozdrowieńców. Stwierdzono, że coli-enterotoksemia pojawia się często w tych samych zagrodach. Na pewnych terenach schorzenie występuje w postaci enzootii, powodując większe straty w hodowli świń niż choroby zwalczane z urzędu.

Adres autora: Tadeusz Haremski, pow. lek. wet., Leszno, Lipowa 32.

KAROL ŻMUDZKI

PZLZ Wandowo

UDANY ZABIEG CHIRURGICZNY PRZY PRAWOSTRONNYM PRZEMIESZCZENIU TRAWIENCA U BYDŁA

Przypadki prawostronnego przemieszczenia trawienia u bydła stwierdzone w Polsce zostały po raz pierwszy opisane przez Grzebułę (2). Wcześniej, w 1960 r. Kulczycki na podstawie literatury duńskiej podał w swym podręczniku krótki opis skrętu trawienia oraz metody leczenia. W 1962 r. Cęcala (1) na podstawie literatury zachodnioeuropejskiej i amerykańskiej opisał przemieszczenia trawienia na stronę lewą, diagnozowanie i leczenie.

O pierwszym w Polsce przypadku przemieszczenia trawienia na lewo donosił w 1962 r. Szaliński (3). Grzebuła podał wyczerpujące dane na temat występowania poza Polską prawostronnego przemieszczenia trawienia oraz opisał trzy własne przypadki słusznie podkreślając, że w razie wystąpienia „znacznie nasilonych zaburzeń ze strony przewodu pokarmowego o przebiegu ostrym, jak i przewlekłym, należy w rozpoznaniu różnicowym uwzględniać również możliwość występowania tej na razie nie notowanej u nas dotychczas jednostki chorobowej”.

Tym apelem zachęcony podaję opis własnego przypadku, tym bardziej, że jako drugi w Polsce miał zejść pomyślnie.

Dnia 27 maja 1965 r. zgłoszono do PZLZ Wandowo zachorowanie krowy cb. 1. 5. W wywiadzie podano, że krowa od trzech dni nie je, nie przeżuwa, nie oddaje kału, straciła mleko, w przeddzień miała objawy morzyskowe: pokładanie się i wstawanie oraz stękanie podobne do jęczenia. Od trzech tygodni krowa korzysta z pastwiska; była inseminowana przed trzema miesiącami.

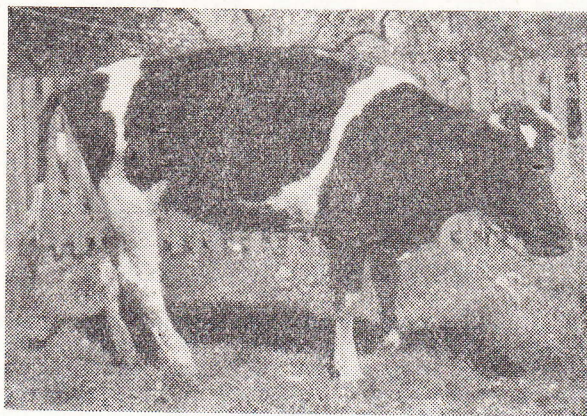
Stan obecny dn. 27.V.1965 r.: krowa cb. lat 5, waga ok. 450 kg, stan odżywienia dostateczny, pozycja stojąca, postawa zgarbiona, powłoki brzuszne z prawej strony nieznacznie uwypuklone, spojówki blado-różowe, śluzawica wilgotna, powierzchowne węzły chłonne nie zmienione, lekka apatia, temp. 38,5°, tętno 88/min., oddechy 14. Tętno miarowe, mocne, oddechy płytkie. Stwierdzone zmiany chorobowe dotyczyły głównie przewodu pokarmowego: brak łaknienia, przeżuwania, ruchy żwacza bardzo słabe i nieregularne, brak perystaltyki jelit. Badaniem rektal-

nym stwierdziłem: prostnica sucha, próżna, minimalna ilość kału barwy ciemnej z domieszką śluzu, ciężka 3-miesięczna, żwacz miernie wypełniony rzadką treścią, jelita cienkie dość znacznie wypełnione płynną treścią, po prawej stronie jamy brzusznej między żwaczem a jelitami cienkimi wyczuwalny duży, zagięty, podłużny, elastyczny twór przypominający balon. Kształt przypomina kolano (była to część odźwiernikowa trawienca, tylna część rozszerzona, sięgająca prawie do jamy miednicznej, zakręca zdecydowanie w dół, przednia węższa, grubości ramienia, biegnie nieco ku dołowi i nie jest osiągalna na całej swej długości. Ścianka balonowatego tworzu jest tęga, przypomina ściankę wzdętego żwacza. Wyczuwalne są podłużne pasma mięśniówki. Topografia narządu dokładnie, jak na rysunku wg Espersena cyt. za Cęcala (2). Na podstawie tych objawów rozpoznałem wzdęcie i przemieszczenie trawienca na prawo (*dilatatio et dislocatio abomasi ad dextram*) z niedrożnością jelit (*ileus*) na skutek silnego zagięcia i przyściśnięcia dwunastnicy tuż za odźwiernikiem.

W tym stanie rzeczy poleciłem dostarczyć krowę następnego dnia do Przychodni w Wandowie w celu wykonania zabiegu chirurgicznego. Krowie podałem domięśniowo nowalginę 50 ml i przez sondę nosowo-żołądkową 1 tor. Bykodigestu (propionian sodu wapnia i mikroelementy).

Właściciel nie wykonał zalecenia, ponieważ zaobserwował pewną poprawę w stanie zdrowia zwierzęcia (powrócił apetyt). Krowę dowieziono dopiero trzeciego dnia, gdy brak apetytu i przeżuwania wystąpiły ponownie.

Stan zwierzęcia w dniu 29.V. (5 dzień choroby): temp. 39,2°, tętno 88, całkowity brak apetytu, przeżuwania, perystaltyki i defekacji. Miernie uwypuklenie obu boków, wyraźne zgarbienie. W prostnicy brak nawet śladu kału, obecny natomiast biały, gęsty śluz. Wzdęty trawieniec wyczuwalny, jak poprzednio. Stan ogólny zwierzęcia zadowolający.

Fot. 1. Krowa w 24 godz. po operacji

Laparotomię wykonałem w prawym dole przyłędziowym. Cięcie powłok brzusznych — równoległe do ostatniego żebra, długości 20 cm. Aby osiągnąć trawienca, musiałem odsunąć do przodu sieć i pętlę jelita cienkiego, gdyż trawieniec znajdował się między żwaczem a jelitami. W celu upuszczenia gazów i ewentualnie treści z trawienca przygotowałem igłę z wężykiem gumowym. Zamierzony cel został osiągnięty w sposób nieoczekiwany, a manowicie podczas podciągania części odźwiernikowej do rany, co przebiegało z oporem, nastąpiło pęknięcie ścianki trawienca na długości ok. 4 cm i gazy same gwałtownie uszły a zaraz po tym zaczęła wypływać płynna, ciemno-brązowa treść pokarmowa. Na szczęście, po odejściu gazów ścianki żołądka zwiótzczały i możliwe